

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De Jnuidia Sermo. XXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

sine casulis habitauerunt. Nam ad humilia bo
spitia dñs de⁹ ⁊ angeli declinat; ⁊ incolas eoz
visitare; ⁊ altas domos trā silūtū ⁊ dimicat. Un⁹
legit Gen. xviiij. q̄ abraā i valle mābre sedēt i
ostio tabnaculi i ipso feroze die; apparet ut
tres viri q̄s hospitio recipit et vnu adorauit.
q̄ fuerūt angeli apparetēs i persona dei; q̄ ē erin⁹
in suba ⁊ vnu i cētria. Ecce q̄lis fuit dom⁹ ip⁹
Abraā: vitez tuguriū sive tabnaculū. In pau⁹
perē igis⁹ ⁊ humili tugurio de⁹ mere⁹ recipi bo
spiritio. q̄ domū hūiles sua grā exalteat ⁊ eleuat.
Qd bñ rāgit aplos ad Heb. xiij. di. Fide abraā
demorat̄ ē in tra pmissiōis tanq̄ i aliena i cas
futis habitādo cū Isaac ⁊ Jacob coheredit⁹ re
pmissiōis eiusdē. expectabat ei fundamēta bas
bene cūtate⁹ cui⁹ artifex ⁊ p̄dator deus. Hec
apls vbi s. Ecce Abraā q̄uis eccl̄iues ⁊ poēt̄
tū habitabat i casul; vt dign⁹ fierē habitatioē
glossa i celis. **Sic Paul⁹ pm⁹ eremita vi⁹
sita⁹ a bñs Antonio q̄sūt an adhuc chītana
religio rit⁹ gerit⁹ i edifici⁹ supēuos imitaret⁹.
et audito q̄ sic: flens deplāxit bōes tāte yan⁹
tati dedicos. cū chītani arcedēre debet vbum
apl̄ dicēt̄. Nō habem⁹ h manēt cūtate⁹; s̄z
futurā inq̄rim⁹. ad Heb. xiij. Exempla etiā illi⁹
habem⁹ i mult⁹ scris. Un⁹ s. Alexius. dimittēt̄
magna edificia p̄ncipē romanū decentia. i do⁹
mo p̄is sub gradu annis. xvij. vt paup̄ pegrin⁹
nus quēvit. Sc̄rā Helisabet post mortē mariti
sepe i tugurio i stabulo porcoz ⁊ tāde in hospi
tali paup̄ p̄mābat. castra ⁊ alte regalia edi
ficia spēnēs. Sc̄rā etiā Kunigūdis: cui⁹ bo
die festū est post mortē Henrici impator⁹ spō
si sui ad religionē se quereat. magis eligēs deo
seruire i monasterio q̄s in impiali edificio. i mo
cū in extremis laboareet ⁊ i cilicio iaceret. inext
rem nō vt sorori sed tanq̄ impātrici exēde pa
rabant ⁊ aureis pannis fererūt disponebat. sūc
illa hec p̄siderāt̄ ait. His ornariib⁹ sponso mor
tali iuncta sum. his vo. i. humilit⁹ celesti iunct⁹
gar sponso. Nuda egressa sum de vtero m̄fis:
nuda reverterat̄ vlibo carnē iuoluit̄ rē. Qui
dā etiā antīq̄ habitabat in caveris petrarū.
alij in p̄cautrib⁹ arbor. Legit etiā de quodā
eremita q̄ habitabat hospitium ad modū sepulcri
sui. quē cū impator interrogasset: cur hospitium
suū cōmensurasse copi suo. r̄ndit: sufficie hoc
homī morituro. sic p̄ueni sepulcrū: et addidit:
melij p̄silij de tugurio i celū q̄s de palatio. Ad
idē debet nos mouere exempla gentilium. Nā ap̄
antiquos cū hīm poeras atreum fuit seculū ab
omni dolo ⁊ frau de liberū iustitia ⁊ iure natu
rali p̄dīt̄ fuit valde humile edificiū. Nā Ro
mul⁹ dñs ⁊ fundator romane vrbis in parta
habitabat gasa. ⁊ perit vrbis senatores roma
ni fuerūt om̄i pastores: vt dī Quīd. i. fastoz
D Tertiū remediū est peregrinatio i hui⁹ m̄n
di celilio. Sum⁹ em̄ i hīm viatores pegrini
nō dū p̄māsuri. ⁊ iō n̄ dēm⁹ eē solliciti i domi
bus curios. s̄z em̄ i necessarijs. Un⁹ legit i brō**

Bef̄. q̄ fleuit q̄n ruguria pastoz asperit calan
mo teeta. casul' cistercieñ. p̄stis silia: q̄ cūc̄ i ci
piebat habitare i magnis edificijs. Jo de Sey
ne. de bñficijs li. iij. c. iiij. Vite⁹ n̄ elegit cēsū nec
domū: nudo hoīc̄ rēta ē. nec sollicient̄ venosi
se facere famosos p̄ pulcas ⁊ sumptuosas do
mos; s̄z p̄ opa rētu pot⁹ studētes ve q̄rat ab
alij vbi ihabitēt̄: q̄s q̄ ipis i gr̄is domo ispecca
ab alij q̄rat q̄ i domo illa sit rē. **Quartū** re faciūt̄
mediū ē ve sic excessiue expēsas faciētes i stru edifican
endis edificijs arcedat̄ p̄pria eoz faciūt̄ m̄l̄ tū
triplicē. P̄prio i eo q̄ cū vita hoīs brevior nūc sic
q̄s atiq̄: ipi en magis supēuosas dom⁹ volūc
bie q̄s atiq̄ babuēt̄. Nā ipi b̄z Hiero. sic edifici
cāt q̄s sp̄ sine vīcturi. sic ar comedit̄ ⁊ bibit̄ q̄i
eras moriēt̄: dicēces Lomedam⁹ et bibamus
cras i moriēt̄. **T**ēdo apparet eoz faciūt̄
tas i eo q̄ pulcz stabulz vitez habitaculū corz
pis volūc h̄z i domo vō p̄scēt̄ q̄ de⁹ hicatnī
bil curat̄. Nā pulcas domos edificat̄ i via: cū
pot⁹ pulcas sibi edificare obteret i p̄fia. I p̄i do
mos edificat̄ q̄s scūt̄ ex neēraterū opere: b̄z
illō Mat. xxij. Amē dico vob̄ n̄ relinq̄ lapis
sup̄ lapidē q̄ n̄ destruaſ. Et Amos. iij. sc̄pt̄ ē.
Percutia domū bytemale cū domo estua: ⁊ p̄
būt̄ eburnee dom⁹: ⁊ dissipabūt̄ edeos m̄lē de
dñs. **T**ertio apparet eoz faciūt̄ i eo q̄ h̄s
structure erit̄ cis i finali iudicio i dānatiōe⁹ et
guamē eoz. accusabūt̄ ei dñm dom⁹ ap̄ deū;
b̄z illō Abaē. ii. Lapis de parice clamatib⁹: ⁊ lis
gnū q̄s m̄l̄ iūcturas edificior̄ ē r̄nēdib⁹. Roge
m̄g deū ve auferat a nob̄ oēm sup̄bia ⁊ tacran
riā infiōe ⁊ extiōe rez p̄polū: q̄tūs h̄ humi
lati deo adiūtare in futura p̄fia exalteat̄: p̄
cū q̄ hūlitatē docuit̄ ⁊ ondit̄ vbo ⁊ exēplo chīz
Jelum i secla bñdicū Amen.

De Inuidia Sermo. XXVII.
Inuidia diaboli mors
intra
Lie i orbē terraz. imitan̄t̄ ac illū q̄ sūt
lex p̄e illī Sap. ii. **I**n p̄cedētib⁹ ser
mōib⁹ audib⁹ devictio sup̄bie: q̄d ē iūt̄ ⁊ origo
oīz maloz. Lādē devana glia q̄ ē b̄z Bre. xxij
mō. p̄ma filia sup̄bie. Et de septe filiab⁹ vane
glie: vitez Jactacia/obedia/hypocrisi/p̄tētē/
p̄tinacia/dicordia/Novitati p̄supt̄o. Et pos
stea pl̄a d̄ sup̄bia extorti i vestitu / i familia / in
eq̄s ⁊ alij reb⁹. ⁊ finalis de edificijs qui p̄ illa
x̄riḡ sup̄bire. q̄ ē sūt̄ fīmedia d̄ bñmōi. Nēc̄n̄
vidēdū erit̄ d̄ sc̄da filia sup̄bie vitez Inuidio: q̄
s̄l̄r̄ ē vīciū capitolat̄ d̄ eīmāl. Un⁹ sic sup̄bia ē
inītū ⁊ origo oīz malit̄: ita inuidia ē cā oīz malo
rū p̄cōz ⁊ alioz q̄ynd̄ comitēt̄ / comitēt̄ ave
comitēt̄ hoīc̄. q̄d bñ ondit̄ sp̄isscrūs in v̄bīs
thēat̄ dī. Inuidia diaboli rē. q. d. p̄ q̄s diabol⁹
p̄ suū casū vidit̄ hoīc̄ ad vīcā etiā creatū ⁊ lo
cum suū de quo cecidit̄ percepturum: inuidia
homini et sic eum ad peccandū teneat̄ et in
peccatū duxit̄. vt sic morē incurrit̄ aīe ⁊ co

De Inuidia

por s q̄ simonis erat. sic p̄z B̄n. iii. Et b̄ de-
scribit Sap̄ies i v̄bis theas̄ di. Inuidia diabo-
li mors itrouit i orbē terrar̄ z̄c. vbi s. P̄o ḡ a
ue maria. ¶ Inuidia diaboli mors itrouit

A **C**lara hec vba thēas ē norādū (76. vbi s.
Duplex q̄ duplex ē mors q̄ iteruit i orbēterrap. i. i hūa
mors sc̄ nū gen⁹ q̄ iuidiā: vices corporis z anic. Mors em̄
corpis et corporal p iuidia itrauit in gen⁹ hūanii: q̄ iuidia
anime fuit cā q̄re diabol⁹ p̄ boīm tēcauit ad peccā-
dū i p̄tīm dīce: vt s. Per h̄at q̄ p̄mi p̄tēs
nīt̄ peccauēt̄ trasgredēdo p̄ceptū dī: i clu ci-
bi yeteti ūeideit̄ i mortē: q̄r̄ mortui s. z p̄ illos
ōis bōvium ēs morit̄. Et t̄ si n̄ peccassent̄ p̄mi p̄
res viui ūiflēt̄ i celū p̄ aliquid p̄pōtū: z ro-
ta posteritas cox: sic declarat̄ m̄gr̄ ūiax li. ii.
di. rix. z doc. ibid. Nec āt mors corporalis norādū
cū dīz [mors iteruit i orbēterrap.] Sedā est
mors aie q̄ dīz mors ūiual: q̄ aia pdit̄ vitā ḡf:
z tōdē ūeideit̄ i mortē cēnā. Et hec norādū cū dieſū
Lūmitāl āt illū q̄ ūe ex pre illū. I sic mōre ūeōe
cā ūemitoria diabolī i peccādo. Un̄ q̄n̄ ūe peccant̄
n̄ ūe obnoxij mōre ūeōe. z hec ūetērō ūeōe the-
mas. Quō āt iuidia ūue p iuidia mōri itrauit
hūanii gen⁹: lat⁹ ūetērō ūeōe m̄gr̄ di. xxi. ii. ūiax
tū. Utidēda ḡ ūe duo circa iuidia i p̄nti ūmōe.

De inuidia Quid sit inuidia
Quomodo ab antiquis describitur

S bar siue depigat

Circa p'mū ē notādū b'z doce. cor q' iuidia d'
dolor sive tristitia de bono altr'; p'ur ill'd bonu'
dimittit gl'ia quā q' appetit & cui conat p'ferrī
U' n si aliq's r'atū distat ab o'lō loco/rpc'e v'l'di
gnitorc'reta q' ei p'ferrī v'l' e'q'ri n' studeat nec co
nct'ad talē iuidia n' habet; sic plebs n' iuidet re
gi v'l' ipatoz' aut p'ncip'i; nec rusticus aut simplex
cleric' pape. Si v'l' iferiora supiore pap' defec
at; r' ei adeq'ri v'l' en' supare n' possit. te de exec' st
suale'p' iuidet & tristia. Et id est q' coris q'truoz'
gna bovin pl'al'jus iuidet & soleat: vice ut ista.

Honor amatores
Inuidosq; q̄cueror Bonoꝝ & superiores
genera Pusillanimes

Senec
Pro bonoꝝ amatoꝝ iudicet bis quod bono
re eos excedit. quod eis se cqrerū propter: neque profet
ri ut vellent: sed tristat de corꝝ excessu i glia ut ho
noꝝ. **S**ed iudicet alijs bonoꝝ. i luptatoꝝ.
Naꝝ mltia experderet ad alijs quod scqndū: iudicet
bis quod quis expersis illud se assecurat. Si sepe quod
magis laboribꝝ adquirit viciū fuit: sed aliquoniam la
borē domi manēs res precio cōparat: retātū ver propter
lucrat. scilicet sepe laborat mltū pro officiis: be
neficiis: et dignitatibus: et vix assecurat. alijs dicitur m
bil. pro his laborat et ea precipitū temperat. **T**ertio iud
icet alijs pusillanimis. quod oia reputat magis: et
quod boi alii accidat reputat seis magis et su
paros. Jo dicitur canon xcliiⁱⁱ laci: ver habitus de pe. dif.
quod. Sed iudicat profeueras habitus radicata in i nro
ribus medullis reciditur. quod. quod corde bona priox ar
tēdūt: et ea reputat ex iudicia quod sine templi boi

idigni: difficulte excludere valde tolle inuidia in
corde qsi i medulla radicata. **L**yba. **dt.** Facit
cura e vbi plaga pspicua e. Zeli at vulnera oculi
culto sene remediu cure medentes admittuntur: q
se irra pscie latebras cecos dolore clauerunt. Et
subdit. Quicunqz inuidia eis qd odisti fiscet eis
et nulli magi qz tue salutem inimicis eis. Quicunqz
ei ille e que pscqr sicuter ferre e ritare te
poterit. tu xo te n poreas fugere. Ubiquez ei fuge
r aduersari rru ecum e. bost sp i pectoro tuo e.
pnicias ine clausa e. et ieuinabili catenaz nexu
ligat eis. Inuidia ei aliena felicitate torqu: dum
dolet se alri n e qz filium v superore. Differunt
at zel: r inuidia: inuidios. qz zel: r bona pte ac
eipi pte: dñi qd ea qz bona tia emulari. I. seq. t
i malia pte: dñi qd doler aliu se cemelioe. t iste
zel: r vicin inuidie. Inuidia xo dt q felicion inuid
det et aliena felicitate torqu: vt s. Inuidios at
eille q ab alio inuidia parit. **Q**uarto sene in
uidet inuidior. br. z b. p. duo. Prio qz dolent de
amissioe bonor suor. Secdo qz doler de secu
tide alioz. s. de b. qz alij securi st bona tia cor
palia: t pala: t spuialis: sic prudenter: circu spoco
ne re. De his singul di scens Tho hec q dicta
st snialt. q. q. q. xxvij. ar. j. i sol. argumetorum.

Sed o no rādū q̄ cū iudia sic dolor; siue dolor de alienis bonis p̄ hō dolere de bono alieno q̄tior mōis seu rōm b̄
Dolere d̄ bono alieno Rōne carētie
z̄tingit q̄drupl'r Rōne insufficiē
Rōne iniurie Rōne excedēcie

Priore réone carêtie, E ù ej ñs cristañ de bono

alſi⁹: n̄ ex eo φ alīcs h̄; bonū istō; s̄ ex eoφ il̄

**Io bono caret: tē tristitia tal' n̄ ē iudia' s̄ poti⁹
tela' t̄ idē a clās̄ t̄ lō dūl' fō s̄ iudia' h̄ t̄ idē a**

*zel⁹. q qde zel⁹ e laudabil si sic circa bona hœsta.
sic dū i ad f oī rūlū f mulemī sūfālā i ḡdē*

racessu amissis spūlū dēa. Si ēt zel' sic d' hōr

nisi r^upali b^u; p^ot c^e sine p^cto t c^u p^cto. Scdō

rōne iſufficiēt. Trifastā ē q̄s d̄ bono alioq; īqñ
tū ille q̄ illō bonū h̄z ē eo indign⁹. Hec at̄ trifasti
cia d̄ bonis spūalib⁹ nūq; oris: ⁊ de bonis epalib⁹
phibet. Prio trifastia d̄ bono spūali⁹ n̄ oris, pue
ta q̄ q̄s bonis spūalib⁹ sit idign⁹. Tū q̄ q̄libet
erit̄s ī amore d̄ b̄mōi bōis ē dign⁹, tū q̄ licet
d̄ se sit idign⁹: efficiſt̄ ī dign⁹ a do. ¶ Scđo tri
fastia de bonis epalib⁹ phibet fz illō ps. xxvij.
Nolite emulari ī malignatib⁹ r̄c. Et p̄cipue p
p̄ duas casas, p̄p̄ d̄ ordinariōez ⁊ p̄p̄ eoz con
ditionē. Prio nllā d̄z trifastia si bōa epalia indi
gnis cueniat, p̄p̄ d̄ ordinatōē. Nā ex iusta d̄
ordinatiōe idignis pueniūt v̄l ad eoz correcci
onē v̄l ad eoz dānationē. i. vt attēderes d̄ b̄n
ficia dū i petis eoz de eis misstrat epalia: a pec
cas⁹ celiſſe ⁊ virā ſuā ī meli⁹ cōmūrēt. v̄l si noq;
lūr corrigi tandem iusto d̄ iudicio ḡi⁹ dānen⁹:
eo q̄ p̄tot bñficia noluerit meliori⁹. Scđo nk
lus d̄ trifastia si bōa epalia p̄cērib⁹ ⁊ indignis
cueniunt p̄p̄ eoz p̄dītōez. Nā b̄c bōa epalia ni
hil s̄t̄ respūi spūalib⁹ ⁊ eror. q̄ bōis ⁊ d̄cū dīlī

gentib[us] refuans. et h[ab]it[us] aliquis possident[ur]. **T**ertio zeit[er] quod dolere de bono alieno rōne iurie vel offense. Dolere enim quicquid aliquis de bono alii[us] in quantum bonum alicui sibi et aliis nocet. et talis tristitia non est inuidia et per se sine peccato. **U**nus H[ab]it[us] xxvii. mora. ut. Euenire soleat plerique ut non amissa cibaritate inimici nos ruina ferociter et rursus ei[us] gloria sine inuidia culpa persistat: cum tu enre eo quod dabo tibi ergo credimus: et pfecte illo plerosque inuidia opem formidamus. **Q**uarto rōne excedet[ur]. Cum enim tristitia aliquis de bono alieno inquantitate excedat eum in bonis: tunc talis tristitia est per se inuidia. et istud sp[iritu] est p[ro]p[ter]um et viciosum. quod de bonis p[ro]p[ter]um dolet: de quo est gaudium. h[ab]it[us] vii. vbi s. ar. ii. in corpore q[ui]onis p[ro]tectorum. Hec de prima per sermonis.

Inuidia **C**onsecutio videtur est quod ab antiquis describatur inuidia. Propter quod non tardu[m] quod ab antiquis describitur inuidia. q[uod] d[icitur] rupl[us] et depingit inuidia q[uod] d[icitur] rupl[us]: vice quod ad dominum suum habent[ur] oportet: quod ad corporis suum psonam: et quod ad gloriam et ad gloriam.

Carto describitur inuidia in domo nebulosa (sadia quod ad dominum est) et in domo nullo modo vero. **U**nus poeta. Prout inuidia iugis squalenter est in valibus imis. Abdita sole carens non vultus p[ro]p[ter]um venito. **C**arto domus inuidia est in terra vallosa/ima et depissa. **L**uius ro[ti]us est quod b[ea]tibus et p[er]ficiens sub iugo et iugis debet inferioribus sp[iritu] inuidie superioribus aut paribus. **N**on nullus inuidia inferiori se habens superiori quod est p[ro]p[ter]ior et aliquid quod cupit vel appetit h[ab]ere vel esse. quod potest excepto nulli ostendit. **N**on corporis inferioris eclipsat corporis superioris: sed non eccl[esi]astico. Sol enim non eclipsat lunam: sed luna solent et luna. sic superior non inuidet inferiori: sed inferior superiori. quod ut Bristo. h[ab]it[us] xviii. Rhetor. c. xxv. Hoc est inuidet eis quod in multis opibus inuidet non differre ab ipsis. Regularis et illi qui minus res inuidet in gratiis et tristibus valent: et sunt inferiores quantum desuper ad h[ab]itu[m] illi inuidit obumbrare superiores. ouibus.

Unus et discipuli Joannis inuidet debat discipul[us] chris[ti] et non eccl[esi]astico: sic p[ro]p[ter]um Jo. iii. Et ideo non noratur deo Job. et partibus occidit inuidia. Partim enim et de diebus et sunt inuidiosi. **L**uius rōne assignat Bristo. vbi s. quod idcirco sunt parvus: quod ipsius videtur oia magna quod ipi careret. non inuidet h[ab]itu[m] aliquis gratias vel familiare quod ipi careret. **S**ed domus inuidie est nebulosa et luce destituta et caligine plena. Dominus enim inuidit deinde deinde et caligine plena. Dominus enim inuidit deinde deinde et caligine plena. De quod dicitur Sapientia. Excepit eos malitia cor. Sic enim oculi nocturni non possunt claritate soli videre et nitidum est lapidibus eccl[esi]as exquirere: sic illi non possunt lucidum statum alcuius nec aliquis in sapientia lucere respicere: quod est sic sol: secundum illud Eccl[esi]i. xvii. Non sensatio in sapientia manet sic sol: quod est non alii videtur in sapientia excellere: sive fame creditur aliquid decerpere sive diminuere. **U**nus Bristo. h[ab]it[us] vii. vbi s. de quod amatores honoris in sapientia et universaliter amatores circa aliquid sunt inuidiosi circa illud: et ideo claritate fame in aliis detractionis caligine nituntur.

extinguere et obscurare: ut ostendit Alanus in de-

planctu. p[ro]p[ter]um viij. dicens: Isti. s. inuidi aliena facit me securitatem detracit nube nimbo conatur aut eiusdem gloriam sola racinumitate furari: sed iusto dei iudicio extingitur: quod si papilio circa lumen volvit illud extinguere volens se ipsum cōbucrit. si inuidi dum est alii sunt lumen bone fame exigue re conatur: p[ro]p[ter]um inde ledum et turbantur. **T**ertio domus inuidie in nullo est vetusta: quod inuidie ventum bonorum narrationum non potest audire: sed ex hoc turbat et tristitia in se videtur debere gaudere. quod ut dicitur Damas. li. iiij. c. xij. quod inuidia est tristitia de alienis bonis. Sic enim bufo de bono odore vineas tristat: ut inuidie de p[ro]p[ter]um psonam p[er]fidentem annas. **U**nus Alanus. Inuidis aliena prosperitas aduersa. Inuidis uersat: aliena aduersitas prospera iudicatur: hic in dealieno aliena gaudia tristitia: et in aliena tristitia gaudia bonorum. **J**oannes Duidus: quod domus illa est sine igne et stat frigore plena. quod nullus inuidie feruerit charitas igne: sed poller liquorem et corporis frigore. igne in aliis que non habentur nisi extinguere: quem d[icitur] Iesus in terram misse spiritus missio. **U**nus Bernhardus et h[ab]itu[m] floribus li. vij. c. xij. Adhuc ardere ignis quem d[icitur] Iesus misse in terram quod inuidie est tanquam spiritu extinguitur dana. Et sequitur. O quis es qui salutem uidet alienum/pacem vel te. Sic ergo p[ro]p[ter]um dominus inuidie describitur in terra vallosa: luce carens et nebulosa: sine veteri et caliginosa. **S**ed cuncto describitur inuidia quod ad corporis suum psonam secundum p[ro]p[ter]es inuidio approbatas: ut p[ro]p[ter]um istra

Ultima dolorosa: quod pallida et tristis et non iocosa.

Oculo strabofa et lusca.

Inuidia describitur **P**ectore felice et lingua vero quo ad corpus **H**abentibus scabrosa (nenosa). **L**orpore exosa: quia macilenta

Ossibus labijs treacheris.

Carto inuidia quod ad psonam describitur sive spinig[er] vultu dolorosa: quod pallida et tristis et non iocosa. **U**nus Oui. iij. metra. pallor in ore sedet. Tristes enim et inuidi ut cor sit pallidi. **U**nus psonam inuidi describitur Gregorius. v. moralis. c. vi. Inuidio est vultus minax: torus aspectus: facie pallor: labijs treacheris. **S**ed inuidia est oculo strabofa et lusca. **U**nus dicit Oui. vbi s. Nusquam recta acies. i. acies oculorum inuidorum non est recta sed torua et deputata, et non potest bene videre prius bona. **L**uius est etiam quod nihil bene videat nisi per linea rectam: sed inuidus videtur per linea curvam et passione obliquata. **U**nus de Saulo inuidus dicitur. Re. xvij. quod non potest respicere deinde recte oculum. Inuidus enim deinde quod est aliena felicitate non videtur. **U**nus de Isidor. c. Eccl[esi]. Talis oculus est nequam: quod nullus est inuidus equus. **U**nus Eccl[esi]. xliv. Nequam oculus inuidus et auerteret faciem. **T**ertio inuidia est pectore felice et lingua venenosa. habet enim felicas cogitationes et venenosas ac detracit serpentes linguas detracit. Ex inuidia enim ris ligatus. Lingua autem detractionis inuidi et venenosi

i

De Inuidia

seipsum inficere: et eum apud quem derabatur: quod enim audiendo quasi venenum derracto bibit. et illu cui derabitur: quod in eo charitate quoniam in se est extingueare satagit. **U**nus Berni. in floribus li. vi. c. xxij. Lautac inquit prudens audire: caueat libi et ille cui ducas bis: ille ne veneno ificiatur: ille ne scandalum perurbet. quoniam enim in se est illa maledicta lingua: et ille huius peccati sciam: et istius vulnerat charitatem: et sic secum verius pariter perimit. Et sequitur. Nunquid non viperam est lingua ista: quod talcalifer tres inficit lanu vno. Nonquid non lancea pfecto acutissima est lingua ista: quod tres penetrant ictu vno. Gladius enim conceps imo et triceps est lingua dextra et laeva. Hec ille. Serpens enim antiquus humanus genitrix aduersari diabolus venenum sue malicie in omni vicio infundit: sed in lingua inuidi totaliter se ipsum mutat: et per annos alios habens venenosus corruvit. **U**nus Gregorius. v. mora. super illo Job. v. Parvulus occidit inuidia: ut. Quoniam per omnes vicibus quod perpetravit humanum cordi antiqui hostis virus infundit. in hac enim nequicia tota sua viscera sensus accueit: et impinguem malicie pestem vomit. De quod nimis scriptum est. Inuidia diaboli mos intravit in orbem terrarum. **H**ec Gregorius. De ratione domini in psalmo. quod venenum a spiritu eius est sub labiis eorum. **Q**uartus inuidia describit dentibus scabrosa. id. rubiginosa: sic dicit Alanus in antequaudo. li. i. Non faciat calamum scabra rubigine corporis. Et Ovidius de inuidia dicit. Linet rubigine dentes. Sic enim dentes serre rubiginosae res serratae et inuidit: et rubigine pressa diuisas maculat et ificiunt. sic rubiginosa et infecta inuidiorum tuba ab inuidi separata amica corda et ificiunt macula sua. Isti male dentes non cessant propter rodere metes. Et quoniam tuncque sicut sit felicitas modice: illos dentes maluolos non potest effugere. **U**nus Vale maximus. li. viii. Nulla est tammodesta felicitas quam malignitas decessum tio dentes vitare possit. **E**x inferno per petiuuidie per foras sunt dentes inuidie quam dentes gule. quod dentores sunt res gule carnes mortuas solent dividere: et dentibus testinuidie carnes vivas solent reddere. De ratione dicit Proverbius. xxx. Est gens quod per gentium gladios habet. Et psalmus. v. dicit. Dentes cori arma et sagittae et lingua eorum gladio acutus. **Q**uiro inuidia describit corpore exosa: quod macra et macilenta. **U**nus Ovidius. vbi sunt. Mactes in corpe rotu. Et sic est de spectra et odiorum in corpe suo. Inuidus enim ex abundanter aliis aliis diuisitque gaudias et cibarias: quibus aliis in pinguis: ipse marcellicet et attenuat. Unde hora in quodam eplo. Inuidus alterius rebus marcescere: scimus: et dolce illius prospera cum lacrymis. sumit.

Inuidus scit optimus: et dolce illius prospera cum lacrymis. sumit. Inuidi enim sic alios ad extra deracionem mortis lacerat: et seipsum intestinis mortis consumuit: devorat: et macillentat. Et Alanus vbi sunt. dicit. Hec est possessio pessima suum possessorum possidens: quod dum alios deracionem laceratibus vexat: sui possessorum animum intestino mortuus profundus inderat. **S**erco inuidia quod ad corpore describit osse tabiosa. Sic enim cum in ossibus medulla est perinde signum est quod ossa et aialia ea habentia sunt cor-

rupa. Sic reuera enim mens inerna laborat inuidia: etiam opera se corrupta. Et bene Sapiens exprimit dicere Proverbius. xxiij. Utica carnis sanitatis cordis pueredo ossium inuidia. Sup quod dicit Hes. v. mox. circa fine. Quid enim per vitam carnis nisi infirma quedam ac tenera. Et quod per ossa nisi fortia acra et signant. Et plerisque zeitigit ut quoniam cum vera corde inuidia nonnulli suis acerbis infirmi videantur. quoniam vero iam quoniam anno humanos oculos robusta exercit: sed tamen erga alios bona inuidie pestilente ratabescat. **B**onum ergo de vita carnis sanitatis cordis. quod si inuidia innocens custodit: etiam si quis fortis infirma sit quoniam roboran. Et recre subdit. putredo ossium inuidia. quod per luxurias vicium anni dei oculos perirent et fortia acra tristitia. **O**ssa quippe per inuidiam perirentur est quoniam est robusta depire. **H**ec Hes. Sic ergo per quod inuidia describitur quod ad corpore simili. **T**ertio principale de inuidia scribitur quod ad corpore simili. scribitur inuidia quod a gressu. et bene inuidia per inuidiam. **V**erum gressibus nociuta. **E**undo quod ad corpore nubibus aeris coniuncta inuidia humana floriet destruitur (opera). Herbam virulentem exurit. **S**uma papaveris carpit et ramos inficit.

Carto inuidia est gressibus nocita. Nam Ovidius. vbi sunt. describit inuidiam quod sus arbenas cuncte: baculum spinosum gerente in nubibus nigris se vestitam: floriet arua destruente: herba exurit virulentam: summa papaveris carpente: domos et ramos inficit. **U**nus de sic. Indoluit baculum capite quoniam spinae rotu cingebat vincula recta. **U**bi Ovidius modum quoniam incedo inuidia fuit expedit. Porrat enim baculum spinis plenum. quod inuidus vnde se fulvo. Inuidia circu debet purgare et baculo se non sustentat. quod non gerit baculum si se habet inuidia quod delectare querit. **J**oannes spinam cultu spinosum portat baculum. quod bono proximi quod se tanquam noscum baculo relevare debetur. ipse per inuidiam tanquam spinas aculeis se et altius lacerat. Inuidia enim est egrediuntur ex alterius rebus scitis: ut vultus Tullius dominus. quoniam. Iste sunt spine quod boni habet semen suffocat. **L**u. viii. dominus clarus pri famam detractio non vngulat secat. Iste sunt spine quod dolor inuidie in se et ifamatio in pax ipso portat. De ratione dicit Ezechieles. xviiiij. Non eris ultra dominum nisi offenditur tu: nec spina dolor inuidie. **S**ecundo inuidia corporis gradus est nubibus aeris cooperi. quod inuidus non tanquam clarus et ager inuidia est illo cui obloquitur: sed malum sibi colore aliisque palliarum obvibrat et claudit. **J**oannes de die Alexani. de naturis rebus. Est mel venenarium: et sterquilinum nunc cooperi: lurum dealbatum: vulpis sub pelle agmina. **T**ertio inuidia floriet arua obstruit. quod inuidia nullum rigore nisi ali inuidia quod vultus aut aliquod bono floridus sic. quod ut de Iudeo. pectus multus. li. iij. dominus sanctus. bo. c. xxv. Nulla est inuidus quod non habeat dominum: rite inuidie malum sola miseria careat inuidia: quod neminem inuidem misero. Proprius Socrates a quodam interrogatus quoniam inuidiam auerteret: inuidit. si nihil habuerit ex magnis rebus aut nihil felicitate gesserit. **Q**uarto inuidia herba virulentem exurit: quod inuid-

R
Inuidia
flacu sua
inficit

nes pficiētes odit q̄s sup̄ se crescētes sp̄cīt. q̄ in manē iuuētū; sic herba trāsētū; vt dīc p̄s. Quicq̄ iuividia sumā papauera carpit; et v̄bes ac domos ificit; q̄z sup̄iores et platos qui sūr capita alioz iuid̄ q̄sq̄ garris. Quanto em̄ q̄s i altiori loco ponit tāto maiori ieuī fulmis iuidie obijcīt. sic edificia alta fin nālēs fulmī frēq̄nt̄ feriunt̄ pl̄q̄ q̄s loca ima. Un̄ Iisid. q̄. so llo. Bl̄issimi mōtēs crebris fulmīb̄ feriūt. sic pat̄ cito iſidij gl̄osus. gl̄ia em̄ iuividia parit. iuividia ho picula. Et iō cū sumā mōtēs vīc̄ pa pa / impator / et alioz sup̄mi rectores iuividia ful minent; p̄cip̄pēdere d̄z b̄ humil' aliq̄ singulari gr̄a p̄dit; si ab iuividis eī b̄n̄ gesta dep̄uenit; ve de sc̄ipo ait Hiero. i. p̄logo hebraicā q̄nō dī. Nō mīz si h̄ me parū homūculū sūes grīm̄ an̄z pedib̄ margaritas z culcer̄; cū aduersuz docuissimos viros; et q̄ gl̄iam iuidie calcare de buerāt liuor exarserie. Larpit iiḡ iuividia sumā papauera; q̄s suo liuore dep̄uas alioz rectores et capita. sic narrat Ovid. de Tarcno; ad quē cū fili⁹ misseet quo cū gabij⁹ agere q̄ sibi non obeperēt. P̄i nūcū ad borū dūrit et eminēta capta papauera abscidit; nihilq̄ aliud filio remāda uit. Qd̄ fili⁹ intelligēs; occidit p̄ncipes gabinoz; sic sine resistēta habuit ciuitatē coz. Sic reuera faciūt iuidi; q̄ qneū i se est peurāt oēs sup̄iores se inficīt; vt ipsoz interfici; cēnt p̄ sedñ. Hec de iuividie p̄dītōb̄ q̄ntū ad gressū.

R Inuidia p̄ Ovidiu describit̄ flatu ifecrua. Un̄ dc flatu suo p̄lōs v̄bēs polluit. q̄z ex v̄bo suo maliciozo oēm p̄lm̄ et v̄bē infic quā attingit. q̄z et cū q̄udit et illū cui derrabit vno flatu interfici. vt dī Berū. vbi s. F. Ista ē tristitia iuividia rōne sue infecatioz expellēda iūb̄ Sapiēs Eccl. xxx. Tristitia longe expelle a te; mīlos em̄ occidit tristitia. Occidit ei iuividia illū cui obloq̄ q̄ntū i se est; fīm illd. i. Jo an. ii. Dī q̄ odit frēm suū homicida ē. q̄z iuividus q̄ntū i se ē conāt inficere et extinguerē bo nū q̄b̄ vide i. p̄rio. Ergo b̄n̄ dī q̄ iuividia p̄lōs et v̄bēs polluit; et cū liuore purēt oīa facea dep̄uare et rep̄i. Ex q̄p̄z q̄o iuividia describat̄ flatu ifecrua. Sc̄do p̄z ex eo q̄z Ovidiu describit iuividia venient comedēt. Un̄ dc. Lū pallas ad iuividā dīcēdīt; ea vīpinas carnes edēt et rep̄it. Un̄ dc. Uipeas carnes vicioz alimēta suorū. Per q̄b̄ inuit̄ q̄ oīa iuividū de malignis cogita/ riōib̄ et facez alioz turbatiwū palcīt et i ill'dē leetat̄; et se q̄si ex eis nutrit. Un̄ L̄ bry. sup̄ mat̄ omel. p. Quicadmodū sc̄brōes. i. vespē lōgōra crura hīntēs nutriūt stercorē; sic iuividū iforū nūs alioz. Et iō cū iuividū nō ē zuefēdū; come dēdū; nec manēdū; q̄tm̄ inēdūt bono p̄prior et cuiuslibet alerīy satagit ipēdīre p̄fecru. Sic ei zuluit Salomō. p̄i. xxii. dī. Ne comedas cū hoīe iuividū; et dīsideres cibos illū. Eomedē et bibē dīcēt tibi; et cor ei⁹ nō ē recū. A tī iiḡ vi cīosa zuefētia q̄libet abstinerē debet; q̄ hic pas-

cem mētis et in futuro tranquilitatē eternā q̄nt obtinere. quā nobis p̄cedat dīs n̄f Jesus ch̄s in secula benedict⁹ Amen.

De origine iuividie. Ser. xxix.

Inuidia diaboli.

Em̄ mōrē intravit in orbē terrāp̄. Sap. q̄. In p̄cedētē fīmōe audīstis quo ex inuidia mōrē corporis et oīe iuividū i burmanū genūs; qd̄ sic iuividia; et iuividoz q̄tuoz gnā. Quō etiā ab antiq̄s describat̄ siue dep̄ingat̄ iuividia; q̄ ad locū siue ei⁹ habitatōez; q̄ad corp⁹ siue p̄sonā q̄ ad ei⁹ gressus siue p̄gressus; et q̄ad flātū. Nūc vidēndū erit p̄seq̄nt̄; vñ p̄ncipalē orat̄ in iuividia; vt cognīt̄ ei⁹ origine q̄libet facilē valeat eā fugere et seb̄ ea p̄seruare. Pro ḡa dicā. Ave maria. Inuidia diaboli mōrē iuividū i or. ter. vbi s. Si c̄ audiūt̄ i p̄c̄ ser. ab ins̄ ito. sic sup̄bia est mītū oīs peti et mali. ita iuividia ē causa oīm maloz et p̄cōp̄; vt p̄z ex v̄bis themari. Est ḡ nūc aduertēdū; q̄ iuividia orat̄ ex q̄tuoz causis p̄ncipalib̄

S Ex instincu demōiae p̄uiscat̄; id ē Ex suggestiō demonis
Ex affectu pompaice dignitat̄; id
Inuividia est Ex sup̄bia
outur Ex affectu humane cupiditatis; id
est Ex auaricia
Ex aspectu alienē p̄spēratais; id est

CPrīo iuividia orat̄ ex istinctu et suggestiō de monis. Postq̄s em̄ diabol⁹ de celo se cum suis cōplicib⁹ ecclidisse vidit; et hoīem rōnālē ad dei imaginē formātū p̄sp̄xit. q̄ locū felicitat̄ que ī p̄i irrecupabilē pdīt̄ iuividū debuit; et rūna celest̄ hierālm̄ restaurare si i suo statu p̄māsister; siue felicitat̄ iuividū; et dātē bono sibi nō fauit. et ex h̄ ad eī teneandū accessit; et suū casū in p̄cīm̄ morē peurauit. Et h̄ p̄m̄ seroīt̄ in iuividū in mūdo fūit; vt h̄ ex v̄bis themari. nō em̄ sustinere potuit q̄b̄ homo melior se fuit; vt vult Greg. v. mōra. circa finē sup̄ h̄ v̄b̄ thematis. Inuidia diaboli mōrē iuividū in or. ter. Et sup̄ illo v̄bo Job. v. paruūlū occidit iuividia; vbi s. dī Br. h. cxvij. Inuidere nō possum⁹ nisi eis q̄s nob̄ i aliq̄ meliores cē p̄icam⁹. Hic ē q̄ calid⁹ host̄ p̄mo hoī iuividēdo surripuit; q̄ amīsa bestiudie minorē se imortalitati illī aguit. Sz q̄z demon calū p̄moz parentū et torīt̄ hīna ni ḡnis cogīt̄ r̄staurat̄ p̄ passiōe ch̄z. p̄ quā hoī nūc ad etēnā bestiudinē p̄t̄ p̄cedēre quā i p̄mis parentib⁹ amīsa. quā ēt nūc sep̄i⁹ peccādo p̄ didit. iō adhuc n̄ cessat ex iuividū hoīes mītēplē tētare ad p̄cm̄ ut sit p̄uat̄ fructu possiōis ch̄z. n̄ possit etēnā bestiudinē p̄sedā; et secū etēnālē dāt̄ nari. Ex q̄p̄z q̄i uividū malū p̄mo a dīmōe būt̄. Inuidia orat̄. Et hōdic mītēplē originē i hoīe recipit tēt̄; est p̄cm̄ tatiōe demōis. p̄p̄ea iuividia spēalē dī vīciū dī diabolis vōlicū sic et lugib̄.

Un̄ Aug. p. 8 doc. ch̄z sang. cum

i 2